

**Комунальний заклад Київської обласної ради
«Чорнобильський медичний фаховий коледж»**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
з навчальної роботи
_____ Тетяна САЛОБУТА
«___» _____ 2025 р.

Циклова комісія *клінічних дисциплін*

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
«ВУЗЬКІ ДИСЦИПЛІНИ: ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГІЯ,
ОФТАЛЬМОЛОГІЯ ТА СТОМАТОЛОГІЧНІ
ЗАХВОРЮВАННЯ»**

**РОЗДІЛ 3 ВУЗЬКІ ДИСЦИПЛІНИ:
СТОМАТОЛОГІЧНІ ЗАХВОРЮВАННЯ**

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	223 Медсестринство
Освітньо-професійна програма	Лікувальна справа
Освітній ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Вид освітнього компонента	Обов'язковий
Мова викладання	Українська

Яготин
2025

Робоча програма **Вузькі дисципліни: стоматологічні захворювання**

для здобувачів освіти за спеціальністю **223 Медсестринство**,
освітньо-професійна програма **Лікувальна справа**
2023 року

Кравченко Володимир Миколайович, викладач спеціаліст

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма схвалена на засіданні циклової комісії **клінічних дисциплін**

Протокол від № _____ " _____ " _____ 2025 року

Голова комісії _____ Марія ШУЛЛА

Перезатверджено:

20 _____ рік _____

20 _____ рік _____

20 _____ рік _____

20 _____ рік _____

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, напрямок підготовки, освітньо- професійний рівень	Характеристика освітнього компонента
Кількість кредитів – <u>ECTS – 1,33</u>	Галузь знань <u>22 Охорона здоров'я</u> Спеціальність <u>223 Медсестринство</u>	Нормативна
Загальна кількість годин - 40	Освітньо-професійна програма: <u>Лікувальна справа</u>	Рік підготовки:
		3-й
		Семестр
		5 - й
		Лекції:
		8 год
		Практичні:
18 год.		
Самостійна робота:		
14 год.		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,73 самостійної роботи студента – 1	Освітньо-професійний ступінь <i>фаховий молодший бакалавр</i>	Вид контролю: <i>Диф. залік</i>

2. Мета та завдання освітнього компонента

Робочу програму з освітнього компонента «Вузькі дисципліни: оториноларингологія, офтальмологія та стоматологічні захворювання» Розділу 3 «Вузькі дисципліни: стоматологічні захворювання» складено для підготовки фахових молодших бакалаврів у закладі фахової передвищої освіти за спеціальністю 223 Медсестринство галузь знань 22 Охорона здоров'я освітньо-професійна програма «Лікувальна справа» відповідно до складових галузевих стандартів фахової передвищої освіти затверджених МОН України (Наказ МОН «Про затвердження стандарту фахової передвищої освіти зі спеціальності 223 Медсестринство галузі знань 22 Охорона здоров'я освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» № 1202 від 08.11.2021 року), освітньо-професійної програми «Лікувальна справа» 2023 року та навчальних планів 2023 року відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців і навчального плану, затверджених Міністерством освіти і науки, молоді та спорту та Міністерством охорони здоров'я України в 2011 р..

«Вузькі дисципліни: оториноларингологія, офтальмологія та стоматологічні захворювання» здобувачі освіти вивчають протягом одного семестру, на третьому році навчання у V семестрі.

На вивчення освітнього компонента «Вузькі дисципліни: оториноларингологія, офтальмологія та стоматологічні захворювання» відводиться 120 год., з них: 22 — на лекції, 58 — на навчальну практику під керівництвом викладача і 40 — на самостійну роботу. Освітній компонент складається з Розділу 1 «Вузькі дисципліни: офтальмологія», Розділу 2 «Вузькі дисципліни: оториноларингологія» та Розділу 3 «Вузькі дисципліни: стоматологічні захворювання».

На вивчення Розділу 3 «Вузькі дисципліни: стоматологічні захворювання» відводиться 40 год, з них 8 — на лекції, 18 — на навчальну практику та 14 — на самостійну роботу.

Вивчення Розділу 3 «Вузькі дисципліни: стоматологічні захворювання» має велике значення у підготовці фахівців освітньо-професійної програми «Лікувальна справа».

Вивчення Розділу 3 «Вузькі дисципліни: стоматологічні захворювання» має за мету на основі теоретичних знань та набутих практичних навичок підготувати майбутнього фельдшера до самостійної праці. Ураховуючи характер діяльності фельдшера на фельдшерському пункті, потрібно навчити здобувачів освіти надавати першу медичну допомогу при захворюваннях зубів, запальних процесах щелеп, виконувати деякі невідкладні оперативні втручання.

Сучасні вимоги до рівня освіти фельдшера передбачають культуру мислення, уявлення про роль наукового пізнання, знання основ психології, етики і деонтології, володіння комунікативними навичками.

Після вивчення освітнього компонента *здобувачі освіти повинні знати:*

- будову і функції щелеп, зубів, зубних рядів, пародонта і слизової оболонки порожнини рота;
- терміни прорізування молочних і постійних зубів;
- види загального знеболювання, види місцевого знеболювання та показання до їх застосування;
- клінічну картину основних стоматологічних захворювань: карієсу, пульпіту, верхівкового періодонтиту;
- клінічну картину та ускладнення запальних захворювань щелепно-лицевої ділянки: остеомієліту, абсцесів і флегмон, лімфоденіту, одонтогенного верхньощелепного синуситу (гаймориту) та принципи лікування цих захворювань;
- клінічну картину та принципи лікування захворювань пародонта та слизової оболонки порожнини рота (катаральний стоматит, виразковий стоматит, афтозний стоматит, професійні ушкодження, пліснявка);
- показання та протипоказання до видалення молочних і постійних зубів. Ускладнення під час чи після видалення зубів;
- клінічну картину переломів і поранень верхньої та нижньої щелепи, вивиху нижньої щелепи;
- особливості догляду за хворим із щелепно-лицевими пораненнями та організацією їх харчування;
- особливості обстеження онкологічних хворих і значення ранньої діагностики злоякісних пухлин;
- дефекти зубів, зубних рядів, зубо-щелепної аномалії та принципи їх лікування;
- методи й засоби індивідуальної та масової профілактики карієсу зубів і захворювань пародонта;
- медичну етику та деонтологію щодо стоматологічного хворого;
- принципи організації стоматологічної допомоги у воєнний час та в умовах надзвичайних ситуацій;

Здобувачі освіти повинні вміти:

- проводити огляд зубів, зубних рядів, слизової оболонки порожнини рота;
- робити пальпацію слизової оболонки, перкусію зубів;
- виконувати поверхнєве знеболювання за допомогою охолодження тканин, змазування слизової оболонки порожнини рота;
- стерелізувати інструментарій та перев'язувальний матеріал;
- надавати долікарську допомогу при пульпіті, періодонтиті, періоститі щелеп, одонтогенному верхньощелепному синуситі, абсцесах і флегмонах щелепно-лицевої ділянки, захворювання пародонта та слизової оболонки порожнини рота;
- надавати допомогу хворому при ускладненнях після видалення зубів: кровотечі, комірковому болі;
- надавати долікарську допомогу при переломах і пораненнях щелеп

- (тимчасова іммобілізація);
- дотримуватись медичної етики і деонтології щодо стоматологічного хворого;
  - надавати першу долікарську допомогу на полі бою та вогнищах масових втрат.

Здобувачі освіти мають бути поінформовані про:

- різні прояви стоматологічних та інфекційних захворювань порожнини рота (туберкульозу, захворювань крові, СНІДу, променевої хвороби тощо);
- фізіологічні та патологічні прикуси;
- захворювання слинних залоз;
- прояви захворювань трійчастого та лицевого нервів.

Після вивчення освітнього компонента здобувачі освіти повинні оволодіти компетенціями:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК. 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК. 1. Здатність до застосовування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці.

СК. 4. Здатність до співпраці з пацієнтом, його оточенням, з іншими медичними й соціальними працівниками на засадах сімейно-орієнтованого підходу, враховуючи особливості здоров'я чи перенесені хвороби та фізичні, соціальні, культурні, психологічні, духовні чинники і фактори довкілля, здійснювати санітарно-просвітницьку роботу.

СК. 6. Здатність до роботи в мультидисциплінарній команді при здійсненні професійної діяльності, для ефективного надання допомоги пацієнту протягом життя, з урахуванням усіх його проблем зі здоров'ям.

СК. 7. Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.

СК. 9. Здатність до використання сукупностей професійних навичок (умінь) при підготовці та проведенні діагностичних досліджень та застосовуванні дезінфікуючих і лікарських засобів у професійній діяльності.

СК. 10. Здатність до забезпечення безпеки пацієнта, дотримання принципів інфекційної та особистої безпеки, збереження здоров'я у процесі здійснення догляду, виконання маніпуляцій, процедур, при переміщенні та транспортуванні пацієнта, наданні екстреної медичної допомоги.

Програмні результати навчання (РН)

РН. 1. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації.

- РН. 2. Застосовувати сучасні цифрові та комунікативні технології для пошуку інформації та документування результатів професійної діяльності.
- РН. 4. Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативно-правовими документами.
- РН. 5. Дотримуватися правил охорони праці та безпеки життєдіяльності.
- РН. 6. Обирати тактику спілкування з пацієнтами та членами їхніх родин, колегами, дотримуючись принципів професійної етики, толерантної та неосудної поведінки при здійсненні професійної діяльності, з урахуванням соціальних, культурних, гендерних та релігійних відмінностей.
- РН. 8. Вживати заходи спрямовані на створення безпечного лікарняного середовища та дотримання лікувально-охоронного режиму, в інтересах збереження власного здоров'я та зміцнення здоров'я пацієнта.
- РН. 9. Розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності та визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях і станах.
- РН. 10. Вміти проводити підготовку пацієнта до лабораторних, інструментальних та інших досліджень, здійснювати забір біологічного матеріалу та проб, скеровувати до лабораторії.
- РН. 11. Застосовувати лікарські препарати та медикаменти при здійсненні професійної діяльності.
- РН. 12. Виконувати медичні маніпуляції та процедури відповідно до фахових протоколів, алгоритмів, включаючи надання послуг з первинної медичної допомоги в складі команди первинної медичної допомоги .
- РН. 13. Надавати екстрену та невідкладну долікарську медичну допомогу.
- РН. 18. Дотримуватися правил ефективної взаємодії в команді для надання якісної медичної допомоги різним категоріям населення.
- РН. 19. Здійснювати взаємозалежні професійні функції з метою забезпечення якісної медичної допомоги населенню.

3. Програма освітнього компонента

№ п/п	Вид заняття	Зміст	К-ть годин
5 семестр			
1	<i>Лекція</i>	<p>Вступ. Мета та завдання стоматології. Анатомо-фізіологічна будова щелепно-лицевого апарату. Організація стоматологічної допомоги населенню. Вивчення стоматологічного устаткування, інструментарію, лікарських засобів для різних видів стоматологічної допомоги</p> <p>Стоматологія, медичний освітній компонент: його зміст, мета та завдання, розділи стоматології та короткий історичний огляд.</p> <p>Верхня щелепа. Нижня щелепа. Анатомічна будова молочних і постійних зубів. Прорізування молочних і постійних зубів. Гістологічна будова твердих (емаль, дентин, цемент) і м'яких (пульпа, періодонт) тканин зуба.</p> <p>Зубні ряди.</p> <p>Анатомія і функції пародонта.</p> <p>Будова і функції слизової оболонки порожнини рота, язика та пародонта.</p> <p>Будова і функції жувального апарату.</p> <p>Організація стоматологічної служби.</p> <p>Структура лікувальних закладів. Медична етика і деонтологія. Стоматологічні набори медичного інструментарію для консервативних і хірургічних видів допомоги. Стерилізація стоматологічних інструментів.</p>	2
	<i>Самостійна робота</i>	<p>Слинні залози.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація слинних залоз. 2. Склад слини. 	1
	<i>Самостійна робота</i>	<p>Знеболювання, його види. Механізм виникнення зубного болю. Захворювання трійчастого та лицевого нерва.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Перерахувати 12 пар черепних нервів. 2. Клінічна картина та диференціальна діагностика захворювань трійчастого та лицевого нерва. 	3
	<i>Самостійна робота</i>	<p>Охорона праці в стоматології</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охорона праці медичних працівників під час роботи з електричним обладнанням. 2. Стерилізація і дезінфекція в стоматології. 	2

2	Лекція	<p align="center">Гігієна порожнини рота. Організація стоматологічної допомоги населенню</p> <p align="center">Захворювання твердих тканин зуба, лікування</p> <p>Основні нормативи та вимоги до організації стоматологічного кабінету. Основні принципи асептики й антисептики в стоматології.</p> <p>Зміст комплексної програми. Профілактика стоматологічних захворювань. Засоби і методи індивідуальної гігієни порожнини рота. Догляд за зубами, протезами, ортодонтичними апаратами.</p> <p>Організація стоматологічної допомоги міському та сільському населенню. Страхову медицину.</p> <p>Некаріозні ураження твердих тканин зуба: клиноподібний дефект, ендемічний флюороз, травматичні ушкодження. Класифікація, етіологія, патогенез, клінічна картина, діагностика, основні принципи профілактики і лікування.</p> <p>Карієс зубів (С). Етіологія і поширення. Класифікація карієсу зубів. Клінічна картина, діагностика і основні принципи лікування при різних формах каріозної хвороби. Особливості перебігу карієсу в дітей, лікування. Методи профілактики каріозної хвороби.</p>	2
	Самостійна робота	<p align="center">Новітні засоби й методи індивідуальної гігієни порожнини рота.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація засобів індивідуальної гігієни порожнини рота. 2. Новітні методи та інструменти для видалення назубних нашарувань. 	2
	Самостійна робота	<p align="center">Фізіологічні та патологічні прикуси.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення прикусу. 2. Фізіологічні прикуси, їх характеристика. 3. Патологічні прикуси. 	1
3	Лекція	<p align="center">Захворювання пульпи (Р), періодонта (Рt) та пародонта. Лікування</p> <p>Захворювання пульпи. Основні причини запалення пульпи. Класифікація пульпіту. Гострий пульпіт, клінічна картина, діагностика. Гострий гнійний пульпіт, клінічна картина, діагностика. Хронічний фіброзний пульпіт, клінічна картина, діагностика. Хронічний гангренозний пульпіт, клінічна картина, діагностика. Методи лікування при різних видах пульпіту. Долікарська допомога. Ускладнення пульпіту. Захворювання періодонта. Основні причини запалення періодонта. Шляхи проникнення інфекції в тканини періодонта.</p>	2

	<p><i>Самостійна робота</i></p>	<p>Класифікація періодонтиту. Гострий періодонтит, клінічна картина, діагностика. Хронічний фіброзний періодонтит, клінічна картина, діагностика. Хронічний гранулюючий періодонтит, діагностика, лікування. Хронічний гранульоматозний періодонтит, клінічна картина, діагностика. Основні принципи лікування при гострому та хронічному періодонтиті. Загострення хронічного періодонтиту. Поняття про кореневі кісти.</p> <p>Захворювання пародонта, класифікація, клінічна картина, принципи комплексного лікування, профілактика. Роль ортодонтичного лікування при пародонтозі.</p> <p>Захворювання скронево-нижньощелепного суглоба.</p> <ol style="list-style-type: none"> <i>Будова скронево-нижньощелепного суглоба.</i> <i>Класифікація захворювань скронево-нижньощелепного суглоба.</i> <i>Вивих та підвивих нижньої щелепи.</i> 	<p>2</p>
<p>4</p>	<p><i>Лекція</i></p>	<p>Захворювання слизової оболонки порожнини рота. Операція видалення зуба. Травми та пухлини щелепно-лицевої ділянки</p> <p>Будова і функції слизової оболонки порожнини рота. Гінгівіт, клінічна картина, принципи лікування, профілактика. Стomatит, клінічна картина, принципи лікування, профілактика. Хейліт, клінічна картина, принципи лікування, профілактика. Захворювання слизової оболонки порожнини рота, спричинені протезами.</p> <p>Періостит щелеп, клінічна картина, діагностика, лікування. Остемієліт, класифікація і форми, клінічна картина, діагностика, основні принципи лікування. Перикоронарит, етіологія, клінічна картина, діагностика, лікування. Флегмони, клінічна картина, діагностика, лікування. Операція видалення зубів, показання і протипоказання, інструменти й техніка операції. Види знеболювання в стоматології. Ускладнення при видаленні зубів.</p> <p>Переломи і поранення щелепно-лицевої ділянки, класифікація, клінічна картина, перша медична допомога. Пухлини щелепно-лицевої ділянки, класифікація, лікувальна допомога онкологічним хворим. Онкологічна настороженість.</p>	<p>2</p>
	<p><i>Самостійна робота</i></p>	<p>Клінічні симптоми інфекційних та інших захворювань у порожнині рота (сифіліс, туберкульоз, захворювання крові, СНІДу, променевого ушкодження).</p> <ol style="list-style-type: none"> <i>Класифікація захворювань слизової оболонки порожнини рота.</i> <i>Клінічні симптоми вірусних захворювань на слизовій оболонці порожнини рота.</i> 	<p>3</p>

1	<i>Практичне заняття</i>	<p>Вступ. Мета та завдання стоматології. Анатомо-фізіологічна будова щелепно-лицевого апарату. Організація стоматологічної допомоги населенню. Вивчення стоматологічного устаткування, інструментарію, лікарських засобів для різних видів стоматологічної допомоги</p> <p>Характеристика щелепно-лицевого апарату. Терміни прорізування молочних і постійних зубів. Анатомічна будова молочних і постійних зубів. Гістологічна будова твердих тканин зуба (емаль, дентин, цемент).</p> <p>Обладнання кабінетів різних стоматологічних профілів (терапевтичного, хірургічного, ортопедичного). Робоче місце медичних працівників.</p> <p>Методи стерилізації стоматологічних інструментів.</p> <p>Методи обстеження стоматологічного хворого: збирання анамнезу, огляд ротової порожнини, температурна діагностика, електроодонтодіагностика, рентгенівське дослідження, лабораторне (клінічний аналіз крові, біохімічні, цитологічні, алергійні та ін.) дослідження і проби.</p> <p>Питання етики і деонтології серед медичного персоналу.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — уміння проводити огляд порожнини рота; — проведення пальпації слизової оболонки і перкусії зуба; — проведення температурної діагностики. 	4
2	<i>Практичне заняття</i>	<p>Знеболювання, його види. Механізм виникнення зубного болю</p> <p>Знеболювання під час стоматологічних маніпуляцій — акт гуманного відношення до пацієнта.</p> <p>Механізм виникнення зубного болю.</p> <p>Показання до загального знеболювання в стоматологічних хворих.</p> <p>Види місцевого знеболювання і показання до їх застосування. Поверхнєве знеболювання охолодженням тканин (хлоретилом) — фізичний метод. Хімічний метод знеболювання — аплікаційна анестезія за допомогою розчину дикаїну, лідокаїну, піромекаїну.</p> <p>Ін'єкційне знеболювання (інфільтраційне і провідникове), показання, ускладнення. Принцип премедикації, фармакологічні препарати, які використовуються в умовах поліклініки (транквілізатори, ненаркотичні анальгетики).</p> <p>Допомога під час зубного болю при невідкладних патологічних станах: знепритомніння, колапс, анафілактичний шок. Прийоми серцево-легеневої реанімації у стоматології.</p>	2

3	Практичне заняття	<p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — проведення поверхневого знеболювання хімічним методом: аплікації за допомогою розчину лідокаїну; — засвоєння техніки проведення інфільтраційної та провідникової анестезій; — надання невідкладної допомоги в разі непритомності, колапсу, анафілактичного шоку. <p>Захворювання твердих тканин зуба, лікування</p> <p>Звернути увагу на класифікацію некаріозних уражень, яку запропонувала В.К. Патрієєва (1968 р.)</p> <p>Показ хворих з некаріозними ураженнями твердих тканин зуба. Клінічна картина, причини виникнення, лікування та профілактика.</p> <p>Карієс зубів (С). Класифікація за Блеком, теорія виникнення, клінічна картина, лікування та профілактика каріозних процесів.</p> <p>Диференціальна діагностика некаріозних і каріозних уражень твердих тканин зуба.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — діагностика некаріозних уражень твердих тканин зуба; — діагностика карієсу; — надання долікарської допомоги при різних видах карієсу; — виписування рецептів; — санітарно-освітня робота. 	4
4	Практичне заняття	<p>Захворювання пульпи (Р), періодонта (Рt) та пародонта. Лікування</p> <p>Показ хворих з пульпітом, клінічна картина, лікування та профілактика. Обговорення основних причин виникнення пульпіту.</p> <p>Аналіз основних клінічних ознак періодонтиту. Шляхи проникнення інфекції в тканини періодонта. Аналіз основних принципів лікування при гострому та хронічному періодонтиті.</p> <p>Пародонтит, класифікація, клінічна картина та основні принципи лікування.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — проведення огляду порожнини рота пацієнта; — діагностика пульпіту; — діагностика періодонтиту; — робота з рентгенограмою; — надання долікарської допомоги при пульпіті, 	4

4. Структура освітнього компонента

з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
1	Вступ. Мета та завдання стоматології. Анатомо-фізіологічна будова щелепно-лицевого апарату. Організація стоматологічної допомоги населенню. Вивчення стоматологічного устаткування, інструментарію, лікарських засобів для різних видів стоматологічної допомоги	7	2	4	1
1	Охорона праці в стоматології	2	—		2
2	Знеболювання, його види. Механізм виникнення зубного болю	5	—	2	3
3	Гігієна порожнини рота. Організація стоматологічної допомоги населенню	3	1	—	2
3	Захворювання твердих тканин зуба, лікування	6	1	4	1
4	Захворювання пульпи, періодонта та пародонта. Лікування	8	2	4	2
5	Захворювання слизової оболонки порожнини рота. Операція видалення зуба. Травми та пухлини щелепно-лицевої ділянки. Диференційований залік з освітнього компонента «Вузькі дисципліни: офтальмологія, оториноларингологія, стоматологічні	9	2	4	3

	захворювання»				
	Усього	40	8	18	14

5. Теми лекційних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
<i>5 семестр</i>		
1	Вступ. Мета та завдання стоматології. Анатомо-фізіологічна будова щелепно-лицевого апарату. Організація стоматологічної допомоги населенню. Вивчення стоматологічного устаткування, інструментарію, лікарських засобів для різних видів стоматологічної допомоги	2
2	Гігієна порожнини рота. Організація стоматологічної допомоги населенню Захворювання твердих тканин зуба, лікування	2
3	Захворювання пульпи, періодонта та пародонта. Лікування	2
4	Захворювання слизової оболонки порожнини рота. Операція видалення зуба. Травми та пухлини щелепно-лицевої ділянки.	2
	Всього	8

6. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
<i>5 семестр</i>		
1	Вступ. Мета та завдання стоматології. Анатомо-фізіологічна будова щелепно-лицевого апарату. Організація стоматологічної допомоги населенню. Вивчення стоматологічного устаткування, інструментарію, лікарських засобів для різних видів стоматологічної допомоги	4
2	Знеболювання, його види. Механізм виникнення зубного болю	2
3	Захворювання твердих тканин зуба, лікування	4
4	Захворювання пульпи, періодонта та пародонта. Лікування	4
5	Захворювання слизової оболонки порожнини рота. Операція видалення зуба. Травми та пухлини щелепно-лицевої ділянки. Диференційований залік з освітнього компонента «Вузькі дисципліни: офтальмологія, оториноларингологія, стоматологічні захворювання»	3
	Всього	18

7. Самостійна робота

№ з/п	Тема	К-ть годин
1	Слинні залози: — класифікація слинних залоз; — склад слини	1
2	Захворювання трійчастого та лицевого нерва: — перерахувати 12 пар черепних нервів; — клініка та диференціальна діагностика захворювань трійчастого та лицевого нерва	3
3	Фізіологічні та патологічні прикуси: — визначення прикусу; — фізіологічні прикуси: перерахувати, характеристика; — патологічні прикуси	1
4	Захворювання скронево-нижньощелепного суглоба: — будова скронево-нижньощелепного суглоба; — класифікація захворювань скронево-нижньощелепного суглоба; — вивих та підвивих нижньої щелепи	2
5	Новітні засоби і методи індивідуальної гігієни порожнини рота: — класифікація засобів індивідуальної гігієни порожнини рота; — новітні методи та інструменти для видалення назубних нашарувань	2
6	Охорона праці в стоматології: — охорона праці лікаря-стоматолога під час роботи з електричним обладнанням; — стерилізація і дезінфекція в стоматології	2
7	Прояви інфекційних та інших захворювань у порожнині рота (сифіліс, туберкульоз, захворювання крові, СНІДу, променевих ушкоджень):	3

	— класифікація захворювань слизової оболонки порожнини рота; — прояви вірусних захворювань на слизовій оболонці порожнини рота	
	Усього	14

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Уміння проводити огляд порожнини рота.
2. Проведення пальпації слизової оболонки і перкусії зуба.
3. Проведення температурної діагностики.
4. Проведення поверхневого знеболювання хімічним методом: аплікації розчином лідокаїну.
5. Засвоєння техніки проведення інфільтраційної та провідникової анестезій.
6. Надання невідкладної допомоги в разі непритомності, колапсу, анафілактичного шоку.
7. Діагностика некаріозних уражень твердих тканин зуба.
8. Діагностика карієсу.
9. Надання долікарської допомоги при різних видах карієсу.
10. Виписування рецептів.
11. Санітарно-освітня робота.
12. Проведення огляду порожнини рота пацієнта.
13. Діагностика пульпіту.
14. Діагностика періодонтиту.
15. Аналіз рентгенограми.
16. Надання долікарської допомоги при пульпіті, періодонтиті, пародонтиті.
17. Виписування рецептів.
18. Санітарно-освітня робота.
19. Уміння проводити огляд порожнини рота.
20. Проведення оброблення порожнини рота хворого на стоматит.
21. Надання долікарської допомоги при періоститі, флегмоні, перикоронариті.
22. Вивчення хірургічних інструментів і техніки операцій.
23. Виписування рецептів.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Огляд ротової порожнини. Інструментарій.
2. Карієс, етіологія, класифікація.
3. Знеболювання, його види.
4. Анатомічна будова нижньої щелепи.
5. Аплікаційне знеболювання. Методика проведення.
6. Пульпіт, етіологія, класифікація.
7. Анатомічна будова постійних молочних зубів.
8. Інфільтраційне знеболювання. Методика проведення. Види.
9. Методи лікування карієсу.
10. Стоматологічний хірургічний інструментарій.
11. Гострий пульпіт, етіологія, клінічна картина.
12. Провідникове знеболювання. Методика проведення.
13. Терапевтичний стоматологічний інструментарій.
14. Хронічний пульпіт, етіологія, клінічна картина.
15. Провідникове знеболювання на верхній щелепі.
16. Анатомічна будова верхньої щелепи.
17. Карієс, клінічна картина.
18. Провідникове знеболювання на нижній щелепі.
19. Періодонт, будова, функції.
20. Операція видалення зуба. Показання, методика проведення.
21. Загальне знеболювання в стоматології.
22. Обладнання стоматологічних кабінетів.
23. Консервативно-хірургічні методи лікування періодонтиту. Методика проведення.
24. Ускладнення, які виникають під час та після видалення зубів.
25. Допоміжні методи дослідження стоматологічного хворого.
26. Періодонтит, етіологія, класифікація.
27. Ускладнення місцевого знеболювання.
28. Організація стоматологічної допомоги сільському населенню.
29. Клінічна картина гострого та хронічного періодонтиту.
30. Показання до загального знеболювання.
31. Періодонт, будова, функції.
32. Операція видалення зуба. Показання, методика проведення.
33. Загальне знеболювання в стоматології.
34. Обладнання стоматологічних кабінетів.
35. Консервативно-хірургічні методи лікування періодонтиту. Методика проведення.
36. Ускладнення, які виникають під час та після видалення зубів.

9. Індивідуальні завдання

З метою кращого засвоєння матеріалу Розділу 3 «Вузькі дисципліни: стоматологічні захворювання» робочою програмою і навчальним планом освітньо-професійної програми «Лікувальна справа» передбачене виконання індивідуальних завдань:

1. Кожному здобувачу освіти пропонується індивідуальне завдання: скласти тези бесіди, лекції з профілактики стоматологічних захворювань. Наприклад:
  - а) скласти план та підготувати тези лекції для пацієнтів стоматологічного кабінету на тему: «Гігієна порожнини рота», «Профілактика карієсу», «Профілактика гінгівіту», тощо;
  - б) скласти план та підготувати тези лекції з основ охорони праці в стоматологічному кабінеті для середнього медичного персоналу та для пацієнтів.
2. Серед здобувачів освіти III курсів провести конкурс санбюлетнів (презентацій, рефератів) на тему: «Профілактика стоматологічних захворювань».

10. Методи навчання

Навчальний процес здійснюється за традиційною технологією: лекції, практичні заняття, самостійна позааудиторна робота. Під час лекцій використовується засоби наочності, зокрема на всі лекційні заняття створені мультимедійні презентації, інтерактивні методи.

Практичні заняття спрямовані на отримання базових знань та відпрацювання алгоритмів виконання практичних навичок на рівні навички. На практичних заняттях здобувачі освіти опановують уміння спілкуватися з хворими як на прикладах використання елементів рольової та ділової гри, так і безпосередньо при роботі з хворими.

11. Методи контролю

На лекційних заняттях проводиться вибірковий контроль на засвоєння викладеної теми.

На практичних заняттях контроль знань проводиться різними методами: опитування, розв'язування тестових завдань, виконання практичних навичок при роботі в малих групах, та індивідуальне виконання практичної навички. Значне місце при оцінці знань відводиться розв'язуванню ситуаційних задач як типових так і підвищеної складності.

Контроль самостійної позааудиторної роботи проводиться у формі виконання індивідуальних завдань на практичних заняттях, індивідуальних консультаціях згідно графіка.

Підсумковий контроль проводиться у формі диференційованого заліку, який включає усні відповіді та розв'язання ситуаційної задачі з виконанням практичної навички.

12. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти Розділу 3 «Вузькі дисципліни: стоматологічні захворювання»

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти Розділу 3 «Вузькі дисципліни: стоматологічні захворювання» складено для визначення рівня підготовки фахових молодших бакалаврів у закладі фахової передвищої освіти КЗ КОР «Чорнобильський медичний фаховий коледж» за спеціальністю 223 Медсестринство галузь знань 22 Охорона здоров'я освітньо-професійна програма «Лікувальна справа» відповідно до складових галузевих стандартів фахової передвищої освіти затверджених МОН України (Наказ МОН «Про затвердження стандарту фахової передвищої освіти зі спеціальності 223 Медсестринство галузі знань 22 Охорона здоров'я освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр»» № 1202 від 08.11.2021 року), освітньо-професійної програми «Лікувальна справа» 2023 та навчальних планів 2023 року.

КЗ КОР «Чорнобильський медичний фаховий коледж»

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	223 Медсестринство
Освітньо-професійна програма	Лікувальна справа

Критерії оцінювання досягнень здобувачів освіти

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути:

- диференційований залік;
- стандартизовані тести;
- командні проекти;
- реферати;
- опитування (усне або письмове; фронтальне, групове або індивідуальне);
- мультимедійні презентації здобувачів освіти;
- клінічні (ситуаційні) задачі;
- демонстрація практичних навичок;
- контрольна робота.

Оцінювання активності і знань здобувачів освіти відбувається під час практичних занять, поточного письмового та усного контролю, виконання підсумкових завдань.

Поточне оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти на практичних заняттях здійснюється за чотирибальною (національною) шкалою: «5» - (відмінно), «4» - (добре), «3» - (задовільно), «2» - (незадовільно) .

Критерії оцінювання знань і вмінь

При оцінюванні досягнень здобувачів фахової передвищої освіти враховується:

- застосування системного підходу: вміння бачити місце питання, що розглядається, як в структурі теми, так і в структурі курсу в цілому;
- правильність та повнота розкриття питання, вміння чітко, логічно, систематизовано викласти матеріал;
- рівень осмислення навчального матеріалу, повнота розкриття змісту понять, характеру закономірних зв'язків та залежностей між явищами, які вони відображають, точність застосування наукових термінів;
- рівень виявлення аналітичних вмінь, вмінь обґрунтувати основні положення викладеного матеріалу, демонструючи навички наукового узагальнення проблеми та вміння зробити достатньо мотивовані висновки;
- вільне володіння матеріалом як вміння зробити його повний або концентрований виклад, так і вміння використовувати матеріал у новій навчальній ситуації, знання основних концепцій проблеми, яка розглядається, вміння мотивовано викласти власну точку зору;
- вміння бачити прикладний аспект (практичне застосування) знань, що висвітлюються;
- використання додаткової літератури;
- культура мовлення.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИЙ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ

на теоретичних заняттях

Оцінка «5» - здобувач освіти:

- дає повні відповіді на всі запитання, правильно визначає поняття;
- точно формулює думки і обґрунтовує їх;
- послідовно і точно викладає матеріал;
- грамотно оформлює свою відповідь;
- вміє вирішувати ситуаційні задачі з виділенням першочергових заходів по наданню допомоги на догоспітальному етапі (правильні логічно обґрунтовані відповіді)

Оцінка «4» - здобувач освіти:

- відповідь задовольняє ті ж самі вимоги, що й відповідають на оцінку «5», але студент зробив незначні помилки в теоретичних знаннях та допустив невеликі неточності.

Оцінка «3» - здобувач освіти:

- знає і розуміє основні положення теми, але: є прогалини в теоретичних знаннях, в обґрунтуванні та осмисленні ситуаційних задач, допускає помилки при визначенні понять, термінології;
- у відповіді немає чіткості, послідовності;
- не вміє вирішувати задачі;
- плутає послідовність дії при наданні невідкладної допомоги.

Оцінка «2» - здобувач освіти:

- не орієнтується в матеріалі;
- виявляє не розуміння теми;
- допускає істотні помилки, що спотворюють зміст вивченого;
- відповідь відсутня.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ

на практичних заняттях

Рівні навчальних досягнень	Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача освіти
1. Високий	«5»	<p>Здобувач освіти вільно володіє темою заняття. Виконуючи завдання, виявляє творчі здібності, самостійно проводить аналогії, надає порівняльні характеристики, обґрунтовуючи свої відповіді, користується широким арсеналом доказів своєї думки, наводить приклади.</p>
		<p>Володіє уміннями і компетенціями для здійснення виробничих функцій при виконанні типових та нестандартних завдань виробничої діяльності, в тому числі: доглядом за хворими, профілактичною, організаційно-методичною та технічною.</p> <p>При виконанні практичних навиків здобувач освіти</p> <ul style="list-style-type: none"> • Повністю, без помилок виконує всі етапи алгоритму дій в повному обсязі • Враховує показання і протипоказання • Застосовує навички спілкування з пацієнтом на всіх етапах алгоритму. <p>Здобувач освіти також володіє:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціально-особистісними компетенціями – системним та креативним мисленням, властивостями комунікабельності та адаптивності, доцільної критичності і самокритичності; 2. Загально-науковими компетенціями – має базові знання з теми і застосовує їх при виконанні виробничих завдань; 3. Загально-професійними та спеціалізовано-професійними компетенціями: <ul style="list-style-type: none"> - застосовує на практиці принципи медичної етики та деонтології; - розуміє соціальні та правові наслідки своєї професійної діяльності; - володіє комунікативними навичками; - використовує стандарти та нормативну базу галузі охорони здоров'я; - володіє навичками з охорони праці та інфекційної безпеки. <p>При тестовому контролі виконує завдання 90-100% від загальної кількості тестових завдань.</p>

<p>2. Достатній</p>	<p>«4»</p>	<p>Здобувач освіти володіє темою заняття, виконує типові завдання виробничої діяльності, орієнтується в нестандартних ситуаціях, усвідомлює основні поняття, може пояснити зв'язок між причиною і наслідками.</p> <p>Володіє уміннями і компетенціями для здійснення виробничих функцій при виконанні типових та нестандартних завдань виробничої діяльності, в тому числі: доглядом за хворими, профілактичною, організаційно-методичною та технічною.</p> <p>При виконанні практичних навиків здобувач освіти допускає помилки в підготовчому етапі. Процедури виконуються в правильній послідовності. Допущені помилки не впливають на кінцевий результат та стан здоров'я.</p> <p>Здобувач освіти також володіє:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціально-особистісними компетенціями – системним та креативним мисленням, властивостями комунікабельності та адаптивності, доцільної критичності і самокритичності; 2. Загально-науковими компетенціями – має базові знання з базових наук і застосовує їх при виконанні виробничих завдань; 3. Загально-професійними та спеціалізовано-професійними компетенціями: <ul style="list-style-type: none"> - застосовує на практиці принципи медичної етики та деонтології; - розуміє соціальні та правові наслідки своєї професійної діяльності; - володіє комунікативними навичками; - використовує стандарти та нормативну базу галузі охорони здоров'я; - володіє навичками з охорони праці та інфекційної безпеки. <p>При тестовому контролі виконує завдання 89,9-75 % від загальної кількості тестів.</p>
<p>3. Середній</p>	<p>«3»</p>	<p>Здобувач освіти виконує типові завдання професійної діяльності, має знання з теми заняття та базових дисциплін.</p> <p>Здобувач освіти володіє більшою частиною навчального матеріалу з теми, але не завжди робить правильні логічні висновки і узагальнення.</p> <p>Володіє загально-професійними і спеціалізовано професійними компетенціями.</p> <p>Не достатньо володіє навиками з охорони праці, інфекційної безпеки, знаннями нормативної бази в галузі охорони здоров'я.</p> <p>Володіє уміннями і компетенціями для здійснення виробничих функцій при виконанні типових та нестандартних завдань виробничої діяльності, в тому числі: доглядом за хворими,</p>

		<p>профілактичною, організаційно-методичною та технічною.</p> <p>При виконанні практичних навиків здобувач освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • допускає помилки, які завдають шкоди психологічному здоров'ю пацієнта • не може чітко вказати показання і протипоказання для здійснення процедури • не чітко виконують підготовчий і завершальний етапи алгоритму практичного навичка. <p>При проведенні тестового контролю знань, виконує завдання на рівні 74,9-60% від загальної кількості тестів.</p>
<p>4. Початковий</p>	<p>«2»</p>	<p>Під час здійснення виробничих функцій, здобувач освіти виконує окремі типові завдання професійної діяльності. Не демонструє систему необхідних умінь для формування загально-професійних компетенцій, не володіє системним мисленням.</p> <p>Здобувач освіти частково усвідомлює значення теми для застосування в майбутній професійній діяльності фельдшера.</p> <p>Не повністю розуміє або плутає значення ключових понять з теми. Не достатньо володіє теоретичними знаннями, вміннями та навиками. Не здатний відповідати на більшість питань.</p> <p>Допускає помилки, які завдають шкоди здоров'ю пацієнта.</p> <p>При проведенні тестового контролю знань, виконує завдання на рівні 59,9 % і менше.</p>

Оцінювання роботи здобувачів освіти

Критерії оцінювання	оцінки			
	5	4	3	2
1. Оцінка усної відповіді на підготовчому та основному етапах	Повна, обгрунтована з використанням медичної термінології	Повна з непевними поясненнями або помилками з використанням медичної термінології	Неповна відповідь, але основні поняття засвоєні	Матеріал не засвоєно, відповідь відсутня або неправильна
2. Оцінювання тестів	100 – 90 % правильних відповідей	89,9 – 75 % правильних відповідей	74,9 - 60 % правильних відповідей	59,9% та менше правильних відповідей
3. Рішення ситуаційних задач	Правильні логічно обгрунтовані відповіді	Правильні відповіді з недостатнім обгрунтуванням	Частково правильні відповіді, обрана тактика порушує стан пацієнта	Відсутні відповіді
4. Практичні навички	Правильно виконує практичні навички, дотримуючись алгоритму послідовності дій	Виконує практичні навички з порушенням алгоритму дій або помилками, які не порушують стан пацієнта	Виконує практичні навички з порушенням алгоритму дій або помилками, які незначно порушують стан пацієнта	Неправильно виконує практичні навички або допускає помилки, які наносять шкоду пацієнту
5 Активність	Проактивний Приймає участь у виконанні завдань. Сам продукує ідеї	Активний Приймає участь у виконанні завдань		Пасивний Не приймає участь у виконанні завдань

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії клінічних дисциплін

Протокол № ___ від «___» серпня 20___ р.

Голова циклової комісії _____ Марія ШУЛЛА

Критерії оцінювання самостійної роботи здобувачів освіти

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти Розділу 3 «Вузькі дисципліни: стоматологічні захворювання» складено для визначення рівня підготовки фахових молодших бакалаврів у закладі фахової передвищої освіти КЗ КОР «Чорнобильський медичний фаховий коледж» за спеціальністю 223 Медсестринство галузь знань 22 Охорона здоров'я освітньо-професійна програма «Лікувальна справа» відповідно до складових галузевих стандартів фахової передвищої освіти затверджених МОН України (Наказ МОН «Про затвердження стандарту фахової передвищої освіти зі спеціальності 223 Медсестринство галузі знань 22 Охорона здоров'я освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр»» № 1202 від 08.11.2021 року), освітньо-професійної програми «Лікувальна справа» 2023 та навчальних планів 2023 року.

КЗ КОР «Чорнобильський медичний фаховий коледж»

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	223 Медсестринство
Освітньо-професійна програма	Лікувальна справа

Критерії оцінювання досягнень здобувачів освіти

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути:

- диференційований залік;
- стандартизовані тести;
- командні проекти;
- реферати;
- опитування (усне або письмове; фронтальне, групове або індивідуальне);
- мультимедійні презентації здобувачів освіти;
- клінічні (ситуаційні) задачі;
- демонстрація практичних навичок;
- контрольна робота.

Оцінювання активності і знань здобувачів освіти відбувається під час практичних занять, поточного письмового та усного контролю, виконання підсумкових завдань.

Поточне оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти на практичних заняттях здійснюється за чотирибальною (національною) шкалою: «5» - (відмінно), «4» - (добре), «3» - (задовільно), «2» - (незадовільно) .

Оцінка «5» (відмінно) ставиться, якщо у відповіді:

- зазначено і простежується розуміння місця питання, що розглядається, як в структурі теми, так і в структурі курсу в цілому;

- правильно і повно розкрито зміст матеріалу в обсязі програми, відповідь має чіткий, логічний та послідовний характер;
- повністю розкрито зміст понять, точно використано наукові терміни;
- відповідь насичена глибокими та розгорнутими судженнями;
- зроблено аргументовані висновки;
- здобувач освіти демонструє творче застосування знань при переформатуванні запитання.

Оцінка «4» (добре) ставиться, якщо у відповіді:

- зазначено і простежується розуміння місця питання, що розглядається, як в структурі теми, так і в структурі курсу в цілому;
- майже повно розкрито основний зміст матеріалу, відповідь структурована, проте наявні окремі помилки у послідовності викладу;
- надано правильне визначення понять і чітко використано наукові терміни;
- недостатньо виваженою та аргументованою є доказова база, недостатньо мотивовані висновки;
- здобувач освіти вільно оперує знаннями, може застосовувати їх у новій навчальній ситуації;
- у відповіді трапляються окремі мовленнєві помилки.

Оцінка «3» (задовільно) ставиться, якщо у відповіді:

- зміст навчального матеріалу викладено неповно, фрагментарно, відповідь має недостатньо стійкий (здобувач освіти відповідав непевнено) та послідовний характер;
- допущено певні помилки й неточності у використанні наукової термінології та визначенні понять;
- відповідь має формальний та переважно репродуктивний характер, висновки не аргументовані та не охоплюють всього змісту викладеного матеріалу;
- у новій навчальній ситуації здобувач освіти використовує лише окремі знання вивченого матеріалу;
- у відповіді наявні фактичні та мовленнєві помилки.

Оцінка «2» (незадовільно) ставиться, якщо у відповіді:

- здобувач освіти неспроможний відтворити зміст навчального матеріалу у певній послідовності, у відповіді окремі фрагменти знань перемежуються з розрізненими фактами та загальними фразами;
- допущено грубі помилки при визначенні понять та використанні термінології;
- викладений матеріал не узагальнено, висновки не сформульовано;
- у відповіді наявні грубі фактичні та мовленнєві помилки.

Оцінювання результатів практичної діяльності здобувачів освіти

Оцінка «5» (відмінно) - здобувач освіти самостійно і швидко підбирає необхідне обладнання для виконання практичних навичок. Може визначити мету та послідовність виконання маніпуляції. Вміє підготувати необхідне до маніпуляції, дотримується алгоритму дії, не допускає помилок.

Оцінка «4» (добре) - здобувач освіти самостійно підбирає необхідне обладнання. Може визначити мету та послідовність виконання маніпуляції. Визначає показання та протипоказання до маніпуляцій, вміє підготувати необхідне до маніпуляції, дотримується алгоритму дії. Допускає несуттєві помилки, які не впливають на кінцевий результат.

Оцінка «3» (задовільно) - здобувач освіти підбирає обладнання та інструментарій за допомогою викладача. Послідовність виконання маніпуляції порушена.

Оцінка «2» (незадовільно) - здобувач освіти не знає, яке обладнання необхідно підібрати для виконання маніпуляції. Послідовність виконання маніпуляції порушена. Допущені помилки впливають на результат маніпуляції.

Оцінювання тестових завдань

Оцінка «5» (відмінно) - 100-90% правильних відповідей.

Оцінка «4» (добре) – 89,9-75% правильних відповідей.

Оцінка «3» (задовільно) – 74,9-60% правильних відповідей.

Оцінка «2» (незадовільно) – 59,9% і менше правильних відповідей.

Оцінювання розв'язання ситуаційної задачі

Оцінка «5» (відмінно) – здобувач освіти правильно виконав практичне завдання (ситуаційну вправу), спроможний аргументовано відстоювати свою думку.

Оцінка «4» (добре) - здобувач освіти показує не досить високі знання понятійного апарату та літературних джерел, вміє аргументувати свої думки та ставлення до відповідних категорій.

Оцінка «3» (задовільно) – здобувач освіти у цілому відповів на поставлене запитання, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, показав недостатні знання літературних джерел.

Оцінка «2» (незадовільно) – здобувач освіти дає неправильну відповідь на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату та літературних джерел.

Оцінювання презентацій

Оцінка «5» (відмінно) - тему розкрито повно, використані матеріали демонструють розуміння теми, матеріал викладений в логічній послідовності, з використанням міждисциплінарних зв'язків, грамотно, раціонально використані можливості комп'ютерної анімації, презентація не перевантажена слайдами (до 15 слайдів), раціонально використані графіки, малюнки, діаграми тощо. Здобувач освіти чітко, впевнено та грамотно

доповідає і викладає матеріал, відповідає на запитання, готовий до дискусії.

Оцінка «4» (добре) - тему розкрито частково, має місце порушення логічної послідовності, неповне використання міждисциплінарних зв'язків, допущені незначні граматичні помилки, недостатньо використані можливості комп'ютерної анімації, презентація перевантажена слайдами (або недостатньо слайдів для розкриття теми), на одному слайді багато дрібної інформації.

Оцінка «3» (задовільно) - наявні суттєві недоліки у виконанні презентації, тема розкрита частково, порушена логічна послідовність викладеного матеріалу, здобувач освіти не завжди з розумінням підбирає матеріал, допущені помилки як в презентації, так і в доповіді. Не використані можливості комп'ютерної анімації, відсутній аналіз представлених матеріалів.

Оцінка «2» (незадовільно) - тему не розкрито, в роботі відсутні графіки, малюнки. Не використані можливості комп'ютерної анімації, відсутній аналіз представлених матеріалів. Здобувач освіти не володіє матеріалом, не може відповісти на запитання.

Оцінювання рефератів

Оцінка виставляється з урахуванням двох параметрів:

- 1) обсяг виконаного реферату;
- 2) якість написання.

Оцінка «5» (відмінно) ставиться за реферат, який має обсяг 12 або більше друкованих (рукописних) сторінок; проблема, яка в ньому розглядається, викладена повно, послідовно, логічно; список використаної наукової літератури нараховує 5-6 джерел, відповідає сучасним правилам оформлення бібліографії.

Оцінка «4» (добре) ставиться за реферат, який має обсяг 8 сторінок; тема реферату викладена досить повно, але є певні недоліки у логіці викладу; бібліографічний список нараховує 4-5 джерел, відповідає сучасним правилам, але містить певні помилки.

Оцінка «3» (задовільно) ставиться, коли обсяг реферату є недостатнім для викладення обраної проблеми, і тому проблема розглядається поверхово; у бібліографічному списку менше чотирьох наукових джерел і є помилки.

Оцінка «2» (незадовільно) ставиться, якщо тема реферату нерозкрита, у бібліографічному списку менше 2 наукових джерел, і він подається не за сучасними правилами.

Оцінювання самостійної роботи

Оцінка «5» (відмінно) - здобувач фахової передвищої освіти надав повну, обґрунтовану відповідь на питання, використав всі рекомендовані джерела інформації, чітко відповідає на поставлені питання, дотримана етика посилань.

Оцінка «4» (добре) - здобувач фахової передвищої освіти надав достатню відповідь на питання, використав матеріали основних джерел інформації, надає відповіді на поставлені питання, допускає незначні

помилки в обґрунтуванні, дотримана етика посилань.

Оцінка «3» (задовільно) - здобувач фахової передвищої освіти орієнтується в поняттях, частково розкрив питання, використані тільки матеріали підручника, відповідає на поставлені питання невпевнено, допускає фактичні помилки, дотримана етика посилань дотримана частково.

Оцінка «2» (незадовільно) - здобувач фахової передвищої освіти не виконав роботу, на поставлені питання не відповідає або допускає грубі помилки.

13. Методичне забезпечення

- 1.** До всіх лекційних занять підготовлені мультимедійні презентації та методичні розробки лекцій.
- 2.** До кожного практичного заняття підготовлено методичні розробки, інструктивні карти, алгоритми виконання практичних навичок, набір ситуаційних задач різного рівня складності.
- 3.** Для виконання позааудиторної самостійної роботи підготовлені методичні розробки з тестовим матеріалом, задачами, запитаннями для самоконтролю, рекомендованою літературою.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Борисенко А.В. та ін. *Стоматологічні захворювання: Терапевтична стоматологія.* — К.: ВСВ Медицина, 2017.
2. Данилевський М.Ф. та ін. *Терапевтична стоматологія.* — К.: Медицина, 2010.
3. Нестюрічева Н.П. *Хвороби зубів і порожнини рота.* — К.: Здоров'я, 2003.
4. Рузін Г.П., Голік В.П. *Стоматологія надзвичайних ситуацій.* — К.: Медицина, 2008.

Додаткова

1. Головацький А.С., Черкасов В.Г. *Анатомія людини.* — К.: Здоров'я, 2006.
2. Данилевський М.Ф., Борисенко А.В. *Терапевтична стоматологія.* — К.: Здоров'я, 2004.

15. Інформаційні ресурси

1. Інтернетресурси
2. <https://chmfc.com.ua/>